Gemeente
Borne

Gemeenteraad Borne
Rheineplein 1
7622 DG BORNE

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
		20uit05166	4 mei 2020
contactpersoon		**doorkiesnummer**	**e-mail**
R.J.J. Ambting		+31742658734	info@borne.nl
onderwerp			**bijlagen**
Concepttransitieplan Regio Twente			1

Geachte raadsleden,

Op 13 mei as. spreekt het algemeen bestuur van de regio Twente over het concepttransitieplan voor de Regio Twente. Op 1 juli 2020 vindt besluitvorming plaats over de hoofdlijnen van het transitieplan. Wijziging van de gemeenschappelijke regeling, waarvoor de gemeenteraad toestemming dient te verlenen, vindt plaats na de zomer.

College en gemeenteraad hebben afgesproken om elkaar vroegtijdig te informeren over regionale ontwikkelingen. Met deze brief wil het college de raad de gelegenheid geven om opvattingen en suggesties mee te geven aan het college voor de AB-vergadering op 13 mei.

In deze brief geven wij de eerste opvatting van het college over het de hoofdlijnenbesluiten uit het concepttransitieplan. Dit doen wij aan de hand van de door de gemeenteraad vastgestelde kaders voor regionale samenwerking.

Kaders gemeenteraad
Met de nota Samenwerking (21 februari 2017) en de zienswijze Regio Twente (6 maart 2018) heeft de gemeenteraad kaders vastgesteld voor samenwerking. Wij vatten deze kaders hieronder samen.

<u>Nota Samenwerking</u>

- Samenwerking gericht op het realiseren van gezamenlijke doelen en maatschappelijke effecten.
- De nota Samenwerking is van toepassing op verbonden partijen en andere bestuurlijke samenwerkingsverbanden.
- Bestuurlijk en ambtelijk de rollen van deelnemer en opdrachtgever te onderscheiden.
- Alleen deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden als daarmee het openbaar belang is gediend.
- Deelname aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden afwegen aan de hand van de volgende criteria: kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid, kansen voor medewerkers en lokale kleur.

- De Bornse cirkel voor samenwerking hanteren: vertrouwen, sturen, loslaten, toezicht houden, bijsturen en verantwoorden.
- Deelname aan een bestuurlijk samenwerkingsverband minimaal 1 keer in de 4 jaar evalueren.

Zienswijze Regio Twente

Verantwoording

- Maak de opbrengsten van de samenwerking zichtbaar voor zowel gemeenteraden als voor inwoners.

Slagkracht en gemeentelijke autonomie

- Centrale opgave voor de regionale samenwerking is het vinden van balans tussen slagkracht en gemeentelijke autonomie.
- Maak duidelijk wat de gezamenlijke doelen en verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn, hoe gemeenten kunnen bijsturen en hoe verantwoording plaatsvindt.

Agenda voor Twente

- Sociaaleconomische structuur van Twente is de kern van regionale samenwerking met duurzame werkgelegenheid als belangrijkste doel.
- Een eenvoudige governance-structuur voor de Agenda voor Twente die betrokkenheid en eigenaarschap van gemeenteraden vergroot.
- Volwaardige deelname van de gemeenten Almelo en Rijssen-Holten aan de Agenda voor Twente.
- Agenda voor Twente opnemen in basispakket van de regionale samenwerking.
- Meer focus in bestuurlijke overleggen.
- Portefeuillehouders expliciet betrekken bij samenvoegen overleggen.
- Handhaaf duidelijk onderscheid tussen basistaken, vrijwillige samenwerking en afstemming tussen gemeenten.

Gemeentesecretarissen

- Veranker de rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van gemeentesecretarissen in de regionale samenwerking.

Toetsing hoofdlijnenbesluit aan kaders

Aan de hand van de Bornse cirkel van samenwerking hebben we het hoofdlijnenbesluit hieronder globaal getoetst aan de kaders van de gemeenteraad. Deze toetsing leidt tot de conclusie dat het voorstel past binnen de kaders, maar er is wel een aantal aandachtspunten.

Vertrouwen

Uitgangspunt voor Borne is vertrouwen in de samenwerkingspartners. Met een besluit op hoofdlijnen wordt vertrouwen gevraagd, omdat de uitwerking van het hoofdlijnenbesluit nog plaats moet vinden. Het gesprek is een belangrijk instrument voor vertrouwen. Tussen gemeenteraad en college vindt dit gesprek regelmatig plaats. Door de coronacrisis is het gesprek tussen de colleges over het transitieplan niet goed mogelijk. Hier is door het DB van de Regio Twente ruimte voor gemaakt, door het hoofdlijnenbesluit uit te stellen tot 1 juli.

Gemeente Borne

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
		20uit05166	4 mei 2020

De doelstellingen van de samenwerking hebben geen prominente plek in het hoofdlijnenbesluit en zijn ook niet expliciet onderwerp van gesprek geweest. Vooralsnog mogen we er vanuit gaan dat de huidige doelen gehandhaafd blijven. Bij het opstellen van statuten, overeenkomsten en regelingen worden ook de doelen opnieuw geformuleerd.

Sturen
Het hoofdlijnenbesluit heeft vooral betrekking op de structuur van de samenwerking.

Voor de 3O-samenwerking wordt gekozen voor een stichting met een uitvoeringsorganisatie in de vorm van een besloten vennootschap. Zowel college als de gemeenteraad staan hiermee meer op afstand. De gemeenteraad moet wel besluiten over het meerjarig beschikbaar stellen van middelen voor de uitvoeringsorganisatie en eventueel het meerjarenplan dat door de stichting wordt vastgesteld. Het college heeft geen directe invloed in het stichtingsbestuur, maar via een vertegenwoordiger. Afstemming tussen gemeenten vindt plaats op basis van een bestuursovereenkomst. Het eigenaarschap van gemeenteraden wordt met deze werkwijze niet vergroot.

GGD, OZJT en VTT blijven gezamenlijk in een 'gezondheids-GR'. Het college is vertegenwoordigd in het AB van deze GR. De gemeenteraad heeft wettelijk de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen op de begroting en moet toestemming geven voor het wijzigen van de GR. Daarnaast wordt voorgesteld de gemeenteraden te betrekken bij het vierjaarlijkse werkprogramma en de evaluatie daarvan.

Voor de voorgestelde bedrijfsvoerings-GR voor recreatieve voorzieningen is het college vertegenwoordigd in het bestuur en heeft de raad alleen de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen bij de begroting. Voor de coalitions of the willing is het college partner en kan de raad kaders meegeven aan het college.

Het besturingsmodel voor de 3O-samenwerking kenmerkt zich doordat op basis van gelijkwaardigheid door de partners gestuurd wordt en besluitvorming plaatsvindt. Voor de gemeenschappelijke regelingen geldt dat besluitvorming over financiën plaatsvindt op basis van inwoneraantal, overige besluiten op basis van één stem per gemeente.

Aandachtspunt bij sturing is, voor zowel raad als college, het onderscheid tussen deelnemer aan een gemeenschappelijke regeling en opdrachtgever voor diezelfde regeling. Het hoofdlijnenbesluit geeft voor de 3O-samenwerking een handvat via het meerjarenplan dat als opdracht gezien kan worden, los van deelname aan het stichtingsbestuur. Voor de gemeenschappelijke regelingen zijn deze handvatten minder expliciet, maar zouden wel in de regeling verankerd kunnen worden. In beide gevallen zijn de doelen/effecten die de gemeente(n) willen bereiken de kern van de opdracht.

Loslaten
Het aan de samenwerkingspartner overlaten van de manier waarop doelen bereikt worden, is wat met het hoofdlijnenbesluit aan gemeenten gevraagd wordt. Omdat doelen nog ge(her)formuleerd worden, is op dit

moment voor raad en college niet te zeggen of loslaten een reëel perspectief is, of dat in een later stadium ook de werkwijze van de samenwerkingspartners om actieve betrokkenheid vraagt.

Toezicht houden
Het hoofdlijnenbesluit beperkt toezicht houden op de regelingen door de gemeenteraad tot de begroting en jaarstukken. Of afgesproken doelen/effecten behaald worden is op basis van de het hoofdlijnenbesluit niet te bepalen, noch voor de gemeenteraad, noch voor het college.

Voor de 3O-samenwerking legt het hoofdlijnenbesluit de verantwoordelijkheid voor het informeren van gemeenteraden expliciet bij de colleges. Het college is hierbij afhankelijk van de vertegenwoordiger in het stichtingsbestuur en het jaarverslag van de stichting. Verantwoording over de publieke middelen ten behoeve van de besloten vennootschap is nog niet duidelijk geregeld.

De gemeenteraad heeft wel de mogelijkheid om een raadsonderzoek of een rekenkameronderzoek uit te voeren. Hierbij is afstemming met andere gemeenteraden wenselijk, mogelijk via de Twenteraad.

Bijsturen
Tussentijdse bijsturing door gemeenten is niet in het hoofdlijnenbesluit geregeld. Het meerjarenplan van de 3O-samenwerking, het vierjarig werkplan van de gezondheids-GR en de evaluatie van de GR na één zittingsperiode, suggereren dat tussentijdse bijsturing niet mogelijk is. Tussentijdse bijsturing is daarmee afhankelijk van overleg tussen en onderzoek door deelnemende gemeenten.

Verantwoorden
Het hoofdlijnenbesluit beperkt de verantwoording door regelingen en stichting tot de wettelijke instrumenten. Voor de 3O-samenwerking komt de directeur één keer per jaar bij de gemeenteraden langs. Het zichtbaar maken van de opbrengsten van de samenwerking voor gemeenteraden en inwoners heeft in het hoofdlijnenbesluit geen plek gekregen.

Conclusie en aandachtspunten kaders
Het voorgestelde hoofdlijnenbesluit past binnen de door de gemeenteraad gestelde kaders. Wel is er een aantal punten dat nog aandacht vraagt:

- Doelen en maatschappelijke effecten zijn nog niet concreet gemaakt.
- De mogelijkheden van raad en college om tussentijds bij te sturen zijn vooral bij de 3O-samenwerking beperkt.
- Er ligt geen initiatief bij de samenwerkingsverbanden om zelf opbrengsten zichtbaar te maken voor inwoners en gemeenteraden en zo verantwoording af te leggen.
- Gelijkwaardigheid in besluitvorming geldt wel voor de 3O-samenwerking, maar niet voor de gemeenschappelijke regelingen.
- De organisatie van de 3O-samenwerking wordt alleen door gemeenten betaald.
- Kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid, kansen voor medewerkers en lokale kleur van de transitie kunnen niet beoordeeld worden.

- Eigenaarschap van gemeenteraden bij de 3O-samenwerking wordt niet vergroot.
- Democratische legitimatie van samenwerking krijgt wel aandacht, maar is nog beperkt.

Opvatting college over hoofdlijnenbesluit

<u>3O samenwerking</u>
Kern besluit:
- De Twente Board wordt een stichting en de uitvoeringsorganisatie een besloten vennootschap.

Opvatting college:
- Het college kan in principe instemmen met de juridische entiteiten stichting en besloten vennootschap als aan twee randvoorwaarden voldaan wordt:
  - de eerste randvoorwaarde is dat gemeenteraden een stem krijgen in de toezichthoudende rol op de stichting (bijvoorbeeld voordracht van een lid voor de raad van toezicht) en dit te verankeren in de statuten;
  - de tweede randvoorwaarde is dat de stichting zelf verantwoordelijk is voor het zichtbaar maken van resultaten voor inwoners en gemeenteraden en dit te verankeren in de statuten.
- Hiermee wordt beter invulling gegeven aan het eigenaarschap van gemeenteraden en aan de democratische legitimatie van de 3O-samenwerking.

<u>Sociaaleconomische structuurversterking: de overheidssamenwerking</u>
Kern besluit:
- Afstemming tussen gemeenten op basis van een bestuursovereenkomst.
- De gemeenten betalen de uitvoeringsorganisatie. Onderwijs en ondernemers dragen bij aan uitvoering.

Opvatting college:
- Het college kan in principe instemmen met een bestuursovereenkomst als basis voor afstemming tussen gemeenten.
- Het college kan alleen instemmen met het uitgangspunt dat gemeenten voor de uitvoeringsorganisatie betalen als dit beperkt blijft tot de basisorganisatie.
- Dat betekent dat activiteiten die voortkomen uit de agenda's van het stichtingsbestuur een zelfstandige financiering krijgen.

<u>GGD, OZJT en VTT</u>
Kern besluit:
- GGD, OZJT en VTT vormen samen één gemeenschappelijke regeling, elk met een eigen merknaam en begrotingsonderdeel.
- Deze GR is gastheer voor Samen14.

Opvatting college:

- Het college kan in principe instemmen met het wijzigen van de huidige gemeenschappelijke regeling in een 'gezondheids-GR'.
- Het college kan in principe instemmen met het waarborgen van de herkenbaarheid van de drie onderdelen door afzonderlijke begrotingsonderdelen, portefeuillehouders en merknamen onder twee voorwaarden:
  - de eerst voorwaarde is dat de begroting van de regeling meer dan nu uitgaat van maatschappelijke effecten en minder van activiteiten en dit te verankeren in de regeling;
  - de tweede randvoorwaarde is dat de regeling zelf verantwoordelijk is voor het zichtbaar maken van resultaten voor inwoners en gemeenteraden en dit te verankeren in de regeling.
- Het college kan in principe instemmen met het gastheerschap voor Samen14.
- Het college kan in principe instemmen met het handhaven van de huidige structuren voor verbinding tussen het gezondheids- en het veiligheidsdomein.
- Het college kan in principe instemmen met het aanpassen van de personele omvang via natuurlijk verloop onder de voorwaarde dat dit niet tot extra kosten voor de deelnemers leidt.

<u>Kennispunt Twente</u>
Kern besluit: 'gezondheids-GR' als gastheer voor Kennispunt Twente heeft voorkeur.

Opvatting college:

- Het college kan in principe instemmen met de 'gezondheids-GR' als gastheerorganisatie voor Kennispunt Twente, als de eigenaren daarvoor kiezen.
- Het college gaat er bij alle gasten vanuit dat de kosten en opbrengsten strikt gescheiden worden van de reguliere onderdelen van de GR.

<u>Recreatieve Voorzieningen</u>
Kern besluit: Recreatieve voorzieningen onderbrengen in een 'bedrijfsvoerings-GR'.

Opvatting college:

- Het college heeft op dit moment een voorkeur voor het onderbrengen van recreatieve voorzieningen als gast bij de 'gezondheids-GR' met een zelfstandige begroting.
- Overweging hierbij is dat het gesprek over de relatie tussen gezondheid, recreatieve voorzieningen en vrijetijdseconomie nog onvoldoende uitgekristalliseerd is en daarom nu gekozen wordt voor de minste frictiekosten.
- Het college wil graag inzicht in de waarde van de bezittingen van Recreatieve voorzieningen.

<u>Coalitions of the willing</u>
Kern besluit:

- Initiatief ligt bij de betrokken gemeenten.

Opvatting college:

- Het college kan in principe instemmen met het kennis nemen van de stand van zaken.
- Het college wil graag voor besluitvorming over het transitieplan duidelijkheid over de kosten van de coalitions of the willing in de nieuwe situatie.

Bestuurlijke vereenvoudiging

Kern besluit:

- Verwachting is dat het aantal bestuurlijke overleggen wordt teruggebracht van 21 naar 13.

Opvatting college:

- Het college kan in principe instemmen met het terugbrengen van het aantal bestuurlijke overleggen.

Rollen colleges en raden

Kern besluit:

- De Twente Board bepaalt het meerjarenplan en de agenda's voor sociaaleconomische structuurversterking. Gemeenteraden besluiten over meerjarig beschikbaar stellen van middelen voor de uitvoeringsorganisatie en investeringen.
- Bij de gezondheids-GR kunnen gemeenteraden zienswijzen indienen op het vierjaarlijkse werkprogramma en de evaluatie daarvan.
- Advies aan gemeenteraden is om de Twenteraadbijeenkomsten te handhaven voor alle verbonden partijen.
- Stemverhoudingen blijven hetzelfde: voor financiële besluiten op basis van inwoneraantal, overige besluiten 1 stem per gemeente.

Opvatting college:

- Het college kan in principe instemmen met het betrekken van colleges en raden bij de 3O-samenwerking onder de twee eerder genoemde randvoorwaarden.
- Het college kan in principe instemmen met de rol van de gemeenteraden bij de gemeenschappelijke regelingen onder de twee eerder genoemde voorwaarden.
- Het college kan in principe instemmen met het advies aan het presidium van de Twenteraad.
- Het college zou graag een reactie van het presidium van de Twenteraad over dit voorgenomen advies ontvangen.
- Het college kan in principe instemmen met de stemverhoudingen.

Efficiency en effectiviteit

Kern besluit:

- Besparing op huisvesting mogelijk door uitplaatsen van coalitions of the willing.
- Besparing op personeel is nodig om structurele tekorten op te vangen.

Opvatting college:

- Het college kan in principe instemmen met het kennisnemen van te verwachten besparingen, reductie van bestuurlijke overleggen en mogelijke financiële knelpunten.
- Het college wil graag voor besluitvorming over het transitieplan inzicht in de structurele en incidentele effecten van de transitie.

Cultuur
Kern besluit:
- Voorbereiding cultuurverandering door commissie uit algemeen bestuur.

Opvatting college:
- Het college kan in principe instemmen met een ad hoc-commissie uit het algemeen bestuur die de cultuurverandering voorbereidt.

Vervolg

De opmerkingen van de gemeenteraad worden door de vertegenwoordiger meegenomen naar het algemeen bestuur van 13 mei as. Op basis van deze vergadering wordt het concepttransitieplan aangepast en na 11 juni ter informatie aan uw raad gestuurd. Deze zou u op 16 of 23 juni kunnen agenderen.

Vervolgens vindt op 1 juli besluitvorming plaats door het algemeen bestuur van de Regio Twente. Op basis van deze besluitvorming vragen wij u om eventuele wensen en bedenkingen kenbaar te maken over de gekozen rechtsvorm voor de 3O-samenwerking. Voor te wijzigen en/of op te richten gemeenschappelijke regelingen vragen wij u voor 1 december 2020 toestemming.
Hiermee zou de nieuwe situatie op 1 januari 2021 kunnen starten.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zijn benieuwd naar uw reactie op het transitieplan en onze opvattingen over de conceptbesluiten.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,	de burgemeester,
G.J. Rozendom	drs. J.H.R. Pierik